

Hüseyin-i Kerbelâ'yı Elvan Eden Gün

Dr. Ömer Menekşe

DİB Derleme ve Yayın Şubesi Müdürü

Muharrem... hüznün
gecesi... Kerbelâ... Hz.
Hüseyin'in şehâdeti...
Onun siyasî ihtiraslar
uğruna acımasızca şehit
edilmesi, Peygamberimi-
zi ve onun Ehl-i Beyt'ini
seven müminleri derin-
den yaralamış, mümin
kalpler yanmış, asırlar
geçse de bu yangın ve
gözyaşları dinmemiştir...
Fırat'ın yanı başında...
Suyun akış sesini duyup
dururken... Kuşatılmışlık
içinde susuzluk çeken
mazlum bir kabile...

Muharrem: Hürmete Lâyık

Muharrem, Kurban Bayramı
ve hac ibadetinin kendisinde
gerçekleştiği Zilhicce'den sonra
gelen, Sevgili Peygamberimizin
"Şehrullah: Yani, Allah'ın Ayı"
diye nitelendirdiği kutlu ay...

Bu ay; 'eşhur-u hurum' "Haram
aylardan biri."

Rabbimiz buyuruyor:

"Şüphesiz, Allah'ın gökleri ve
yeri yarattığı günkü yazısında,
Allah katında ayların sayısı on
ikidir. Bunlardan dördü haram
aylardır. İşte bu, Allah'ın dos-
doğru kanunudur. Öyleyse o
aylarda kendinize zulmetmeyi-
niz." (Tevbe, 36)

Öyle bir aydı ki Muharrem; o
aya Mekke'li müşrikler dahi bir
yere kadar hürmet ediyor, o
zaman diliminde biraz olsun
savaşa ara veriyorlardı...

Muharrem, haram kılınmış, hür-
mete lâyık... Hürmetle başlayan
bir pilot-zaman...

Muharrem: Hicrî Yılbaşı

Muharrem, kamerî ayların ilki...
Yepyeni bir yıl... Hicrî yıldönü-

mü... Tevhit inancının kalplerde
kökleştiği, kalplerden ve gönül-
lerden, bir toplumun bütün ha-
yatına nüfûz etmeye adım attığı
mübarek bir ay...

Veda Tepesi'nin ufkunda son
peygamber ve arkadaşı görün-
düğünde takvimler hicrî tarihin
ilk Muharrem'ini gösteriyordu...
Tarih Muharremdi... Allah Rasu-
lünün 1 Muharrem'de başlattığı
islah tüm Yesribliler'i Ensar'a
dönüştürüyor, dostluk ve kar-
deşliğin, millî birlik ve beraber-
liğin en güzel örneğini oluşturu-
yordu...

Yesrib, Medine-i Münevvere
oluyor, şehirler doğuran, kıtaları
bağrına basan bir inanca yurt
oluyordu.

Hicret bir milâddı... Bu kutlu yol-
culuk, hicretten 17 yıl sonra Hz.
Ömer'in halifeliği döneminde Hz.
Ali'nin teklifiyle hicrî takvimin
başlangıcı olarak kabul ediliyor,
Muharrem de bu takvimin ilk ayı
oluyordu...

10 Muharrem: Aşure Günü

Aşure... Muharrem ayının onun-
cu günü...

Sevgili Peygamberimiz buyuruyor ki:

"Ramazan orucundan sonra en faziletli oruç, Allah'ın değer verdiği ay olan Muharrem ayında tutulan aşure orucudur..." (Müslim, "Sıyâm", 202)

"Aşure günü orucunun, bir önceki yılın günahlarına keffaret olmasını Allah'tan umarım." (Tirmizî, "Savm", 48)

İbn-i Abbas'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Hz. Peygamber Medine'ye geldiğinde, Yahudilerin Aşure günü oruç tuttuklarını gördü. "Bu nedir?" diye sordu. "Bu hayırlı bir gündür. Bu, Allah'ın İsrailoğullarını düşmanlarından kurtardığı, bu sebeple de Musa'nın oruç tuttuğu gündür" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.s.); "Ben Musa'ya sizden daha lâyığım." buyurdu ve hem kendisi bu günde oruç tuttu, hem de başkalarına oruç tutmalarını emretti." (Buhârî, "Savm", 69; Müslim, "Savm", 127)

Aşure günü tarihte bazı olayların meydana geldiği rivayet edilir: Nuh (a.s.)'un gemisinin tufan-

dan kurtulup Cudi Dağı'nın tepesine oturması ve inkârcıların da bütünüyle yok olup gitmesi, Hz. Adem (a.s.)'in tevbesi, Hz. İbrahim (a.s.)'in ateşten kurtulması ve Hz. Yakub (a.s.)'un oğlu Hz. Yusuf'a kavuşması, Hz. Musa ve İsrailoğullarının Firavun'un zulmünden kurtulması vs. (Umdetü'l-Kâri Şerhi, Sahih-i Buhârî, 9, 191; Yavuz, Yusuf Şevki, "Aşure", DİA, IV, 24-26)

Ortak Tat: Aşure

Muharrem ayına ait güzelliklerden birisi de, uzun yıllardır yaşadığımız aşure tatlısı geleneğidir. Milletimiz komşularına, dost ve akrabalarına yılda iki defa güzellik dağıtır: Birisi kurbanda et, ikincisi de aşurede tatlı...

Aşure paylaşmanın, dayanışmanın, birlikteliğin ve sevginin ifadesi, bolluk ve bereketin simgesi...

Aşurenin bu mecazî anlamı bizim için bugün her zamankinden daha fazla önem taşımakta... Bilindiği üzere Hz. Nuh'un gemisinde her canlıdan bir çift vardır. Bunların her biri ötekinden

farklılığını ortaya koyarak asgari müşterekte birlikteliğe ve bütüne katkı sağlayarak tufandan kurtulur; tıpkı aşure aşında bir araya gelen farklı bakliyat, meyve, tatlı ve tuzluların farklılıklarının aynı vasata-ortak tada katkı sağlamaları gibi...

Farklılıklarıyla "ortak ideal ve istikbal lezzeti"ne katkı sağlayıp bir çeşni kattığımızda ve farklılıkları bir kültürel zenginlik olarak gördüğümüzde; bakliyatın "heterojen"liğinden aşure aşının "homojen"liğine bin yıldır katkı sağlayan, insanlığın farklı tecrübelerini, geleneklerini, değer ve anlayışlarını bağrında barındıran, farklı inanç ve kültürlerle bir arada yaşayan milletimizin bu kültürel zenginliğini hiçbir oyun bozamayacaktır.

Ancak eğer, nasıl ki fasulye aşuredeyken diriliğini korumaya devam etmek için direnir de, pişmemekte inat ederse aşure içinde sırtır, lezzet çatışmasına sebep olursa, farklılıkların birbirini itmesi de barış içinde birlikte yaşamaya engel olacaktır.

Milletimiz, bugün de; "farklılıkların ahenk içindeki ortak tada katkı sağlamaları", "birlik" gibi kültürümüzün özünde hep var olan güzellikleri devam ettirme bilinci ile "Buğday, pirinç, su, şeker, fasulye, nohut, badem, ceviz, fındık, üzüm, kayısı, incir, karanfil, zencefil" gibi birbirinden farklı tatları aynı kazanda kaynatıp, Muhammedî muhabbetten birkaç damla gülsuyu katarak aşure aşı yapmaya, birlikte yaşamının sembolünü tadarken muhabbeti paylaşmaya devam etmektedir.

Muharrem: Hüseyin-i Kerbelâ'yı Elvan Eden Gün

Yıllardan 680, aylardan Muharrem...

"Yıllar geçiyor ki ya Muhammed, Aylar bize hep muharrem oldu! Akşam ne güneşli bir geceydi, Eyvah o da leyl-i mâtem oldu." Mehmet Akif doksan sene önce yazdığı, "Pek Hazin Bir Mevlid Gecesi" isimli şiirine bu beyitler ile başlar.

Alvarlı Efe Hazretleri de:

"Bu gün mâh-ı Muharremdir, muhibb-i hanedan ağlar.

Bu gün eyyam-ı matemdir, bu gün âb-ı revan ağlar.

Hüseyin-i Kerbelâ'yı elvan eden gündür.

Bu gün Arş-ı muazzamda olan âli divan ağlar.." diyerek hüznünü ifade eder.

Muharrem... hüznü gece-si... Kerbelâ... Hz. Hüseyin'in şehâdeti... Onun siyasî ihtiraslar uğruna acımasızca şehit edilmesi, peygamberimizi ve onun Ehl-i Bey'tini seven müminleri derinden yaralamış, mümin kalpler yanmış, asırlar geçse de bu yangın ve gözyaşları dinmemiştir...

Fırat'ın yanı başında... Suyun akış sesini duyup dururken... Kuşatılmışlık içinde susuzluk

çeken mazlum bir kabile...

Hız. Hüseyin... Hız. Ali ile Hız. Fatıma'nın küçük oğlu; Rasulullah (s.a.s.) Efendimiz'in sevgili torunu... Peygamberimiz'in, ağabeyi Hız. Hasan'la beraber dünyanın iki çiçeği, ahirette de, "cennet çocuklarının efendileri" diye övdüğü (Buhârî, "Menakıb", 22) ve "Allah'ım, ben onları seviyorum, Sen de sev!" diye haklarında dua ettiği, (Tirmizî, "Menakıb", 31) adını bizzat kendisinin koyduğu ciğerparesi...

Ve yakınları... Kadınlar, çocuklar... Bir şiddet günü ki, asırlardır yürek kanatır. Aylar ve yıllar geçtikçe daha çok yaktı bağrıları Hız. Hüseyin'in aşkı... Çocuklara, ona olan sevgiyle Hüseyin adı verildi. Hattatlar onu yazdı, kalem ağladı, mürekkep ağladı. Nakkaşlar yazılanları renklerle taçlandırırlar. Fırça ağladı, renk ağladı. Ve onun kan damlalarıyla sulanan topraklarda insanlar mekân tutmaya başladılar. Çöller hayat buldu, Hüseyin aşkıyla yeşillendi, imar oldu. Çöl ile birlikte gönüllerdeki sevgi de çoğaldı ve Kerbelâ önce bir kasaba, sonra Hüseyin sevgisiyle ruh ve kültür oldu. O aşk ki, Kerbelâ'nın taşına, tuğlasına şekil verdi, kubbesine, yapısına estetik oldu. Meşhedü'l-

Hüseyin'e Mimar Sinan'ın usta çizgileri ve Matrakçı Nasuh'un bakışı yansıdı... Camisini, Sultan III. Murat'ın Valisi Ali Paşa yaptırdı, türbesini Necip Paşa eliyle Sultan Abdülmecid onarttı. "Hadikatü's-Suadâ" adıyla kitabını Fuzulî yazdı, ağıtını Kâzım Paşa...

"Düştü Hüseyin atından sahrâ-yı Kerbelâ'ya

Cibrîl var haber ver sultân-ı enbiyâ'ya"

Hız. Hüseyin şehit oldu... Onun şehadetini anlatan, bu hüznü dile getiren, Ehl-i Beyt sevgisi ile dolu gönüllerden süzülüp gelen duyguların kâğıda dökülmüş manzumeleri olan, "Maktelü'l-Hüseyin" adında nice mersiye-ler yazıldı. (Bkz. İlyas Üzümlü, "Hız. Hüseyin", DİA., XVIII, 522-524; Mustafa Uzun, "Kerbelâ", DİA., XXV, 274,275; Şeyma Güngör, "Maktelü'l-Hüseyin", DİA., XXVII, 456-457) Gözyaşını kullar döktü ve kumlar kuruttu...

Yaşanmış ve geri dönüşü olmayan bu yanlış ve üzücü hadiseyi yeniden düşünmek gerek... Muharremi yeniden anlamak ve anlamlandırmak gerek...

Ortak tadımızı bozacak, pişmiş aşımıza su katacaklara tek yürek olarak direnmek gerek...